

İlahiyat Alan Dergileri Editörleri Çalıştayı I Düzenlendi

Cumhuriyet Üniversitesi İlahiyat Fakültesi, Cumhuriyet Üniversitesi Dini İlimler Merkezi (DİMER) ve *Cumhuriyet İlahiyat Dergisi*'nin iş birliği ile 20/01/2018 tarihinde Cumhuriyet Üniversitesi'nde dört oturum halinde “İlahiyat Alan Dergileri Editörler Çalıştayı I” düzenlendi.

Çalıştayda, ilahiyat alan dergileri özelinde akademik süreli yayıncılığın mevcut durumu, sorun ve ihtiyaçları ile çözüme yönelik öneriler üzerinde yoğunlaşmıştır. Bu kapsamda ilk oturumunda “Hukuki ve Teknik Konular”, ikinci oturumda “Akademik ve Etik Konular”, üçüncü oturumda “Ulusal ve Uluslararası İndekslerle İlişkiler” konuları ele alınmış ve son oturumda “Çalıştay Sonuç Raporu” müzakere edilmiştir. Belirtilen konularda ayrıntılı değerlendirmeler yapılabilmesine imkân sağlamak amacıyla çalıştaya katılım, editörlerle sınırlı tutulmuştur.

Çalıştaya, ülkemizde yayın hayatına devam eden ilahiyat alan dergilerinden 55 editör/editör yardımcısı katılmıştır. Yapılan değerlendirmeler sonunda, aşağıda sunulan 35 kararda, tam mutabakata varılmıştır.

1. **Süreli Akademik Yayıncılıkla İlgili Teknik ve Yapısal Kararlar**
2. İlahiyat alan dergilerinin büyük bir kısmının TÜBİTAK ULAKBİM'in ücretsiz olarak sunduğu ulusal dergi sistemi DergiPark'ı kullandıkları teyit edilmiştir.[1] Bu sistemi kullanmayan ilahiyat alan dergilerine, akademik dergiler için elektronik ortamda barındırma, editoryal süreç yönetimi ve DOI (Digital Object Identifier) hizmeti sunan ve ULAKBİM TR Dizin ile entegrasyonu da gerçekleştirilecek olan DergiPark'ı kullanmalarının tavsiye edilmesine,
3. DergiPark'a Arapça dil desteği ve arayüz eklenmesi talebinin **TÜBİTAK ULAKBİM'e arzına,**
4. DergiPark sisteminin ilahiyat alan dergileri tarafından daha aktif şekilde kullanılabilmesi için İlahiyat/İslami İlimler/Dini İlimler Fakültesi öğretim üyelerinin sisteme kayıt olmalarının sağlanmasının gerekli olduğuna,
5. İlahiyat alan dergilerinin çoğunun isminde “...Üniversitesi Fakültesi Dergisi” şeklinde ilgili üniversite ve fakültenin ismi ile “üniversite” ve “fakülte” kelimeleri yer almaktadır. Dergi adlarının uzun olması, atıf yapan yazarlar tarafından bu isimlerin farklı şekillerde kısaltılmasına yol açmaktadır. Dergilerin İngilizce isim kullandıkları da dikkate alındığında atıf tespitinde güçlükler yaşanmaktadır. Ayrıca dergilerin ulusal ve uluslararası alanda bilinirliklerinin sağlanması ve

markalaşabilmelerinde isimler de önem taşımaktadır. Anılan gerekçeler sebebi ile yeni kurulacak veya isim değişikliğine gidecek dergilerin kısa isim tercih etmelerinin önemli olduğunun belirtilmesine,

6. Dergilerin web sayfaları ile matbu ve online olarak yayımlanan sayılara ait jenerik sayfalarında, dergilerin tarandığı indekslerin tam isimleri ile indekslere kabul tarihlerinin yazılmasının gerekli olduğuna,
7. Üniversiteler veya fakülteler tarafından yayınlanan dergilerin editöryal ekibi ile yayın kurullarının en az yüzde 30'unun farklı yükseköğretim kurumlarında görevli öğretim üyelerinden teşkil etmesinin önerilmesine,
8. İlahiyat alan dergilerinin, uluslararası kabul görmüş atıf ve referans stillerini aynen kullanmalarının gerekli olduğuna, bu kapsamda dergilerin APA veya Chicago stilini aynen kullanmalarına,
9. Arapça müellif ismi, eser adı, din ve mezhep isimleri ile kavramların yazımında *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*'nin[2] kullanımına uyulmasına,
10. İngilizce makaleler ile Türkçe makalelerin abstract, summary, keywords gibi kısımlarında *Encyclopaedia of Islam*'ın (Third Edition)[3] kullanımına uyulmasına,
11. Tahkik çalışmalarında *İSAM Tahkikli Neşir Esasları*'nın[4] benimsenmesine,
12. Transkripsiyon alfabesi kullanan dergiler ve bu dergilere başvuruda bulunmak isteyen yazarlar, ortak bir fontun kullanılmaması sebebiyle zorluklarla karşılaşmaktadır Ayrıca yaygın olarak kullanılan font olan Times New Roman'da Arapça peltek se (s) ve ayın (') gibi harflerin karakter karşılığı bulunmamaktadır. Microsoft Türkiye'ye, ihtiyaç duyulan karakterlerin[5] ilgili yazı tipi dosyasına dahil edilmesi talebinin Cumhuriyet Üniversitesi Rektörlüğü tarafından iletilmesinin uygun olacağına,
13. İlahiyat alan dergilerinin makale kabul tarihleri ve yayın aralıkları ile web sayfa linklerini de içerir listenin şimdilik Cumhuriyet Üniversitesi Dini İlimler Uygulama ve Araştırma Merkezi'nin (DİMER)[6] web sayfasında, daha sonra ise **Ulusal İlahiyat Atıf Dizini**[7] web sayfasında yayımlanmasına,
14. Dergilerde, her bir makalenin ilk sayfasında yazarın kurum ve bilim dalı bilgisinin Türkçe ve İngilizce olarak belirtilmesine, ayrıca yazarın uluslararası geçerliliği olan araştırmacı numarası "ORCID"[8] bilgisine yer verilmesine,
15. Makale ilk sayfasında makale geliş ve kabul tarihi, DOI numarası ve etik beyan ifadesi (tezden/tebliğden üretildiği/ ... Kurumun'dan proje desteği alındığı) ile atıf bilgisinin yer almasına,

16. Hakem değerlendirmesinden geçen makaleler için en az 750 kelimelik ayrıntılı İngilizce zet (Summary) istenmesinin tavsiye edilmesine,
17. Nitelikli zet yazımının önemsenmesine, bir özetin çalışmanın temel konusu, metodu, gayesi ve vardığı sonuç(lar) gibi iskeletini oluşturan unsurları barındırmasına,
18. Üniversiteler veya Fakülteler tarafından yayınlanan dergilerin, editör veya yazı işleri müdürü imzası ile ilgili kurumlara ve hakemlere resmi yazı yazabilmelerine imkân sağlanması amacıyla, dergi editörlüğü adına Elektronik Belge Yönetim Sistemi'nde (EBYS) gerekli tanımlamalarının yapılması gerektiğinin ilgili *rektörlüklere arzına*,

oy birliği ile karar verildi.

1. **Süreli Hakemli Yayıncılıkla İlgili Akademik ve Etik Kararlar**
2. Yükseköğretim Kurumları Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Yönergesi'nde, aktif katkısı olmayan kişilerin yazarlar arasına dhil edilmesi ile aktif katkısı olmadığı halde nüfuzunu kullanarak ismini yazarlar arasına dhil ettirmek, "haksız yazarlık [haksız editörlük]" başlığı altında yayın etiğine aykırı eylemler arasında sayılmaktadır. Bu kapsamda dergilerde bilfiil görev üstlenmeyen ve aktif katkı sağlamayan kişilerin dergilerin editöryal ekibine dahil edilmemesine titizlik gösterilmesine,
3. Tam metin olarak yayınlanmış tebliğ metinlerinin, araştırma makalesi olarak tekrar yayına kabul edilmemesine,
4. Dergilere gönderilen makalelerin n inceleme, intihal taraması ve yayın etiği incelemesi aşamalarından sonra hakem değerlendirmesine gönderilmesine, intihal tarama sonucunda tespit edilen benzerlik oranının yet, hadis, şiir dizeleri, müellif ismi ve eser adından kaynaklanıyor olmak şartı ile en fazla %20 olmasının kabul edilmesine, iThenticate ile yapılan benzerlik taramalarında "Exclude Small Sources(optional)/Word count" tercihinin "9 kelime" şeklinde ayarlanmasına,
5. Yayın değerlendirme sürecinin ift Taraflı Kör Hakemlik İlkesi (Double-blind peer review) erevesinde yürütülmesine,
6. İlahiyat alan dergilerinin kullandığı hakem değerlendirme formları arasında, yayınların akademik yönünü lme yeterliliği açısından farklılıklar bulunduğu, bu sebeple üzerinde ittifak sağlanan ortak bir "Yayın Değerlendirme Formu" kullanılmasının önemli olduğu belirtilmiştir. Bu formun hazırlanması amacıyla alt komisyon oluşturulmasına, formun Türkçe ve İngilizce ift dilli olarak oluşturulmasına ve DİMER web sayfasından editrlklere duyurulmasına,

komisyon üyelerinin Prof. Dr. Ömer KARA, Doç. Dr. Ayşe Zişan FURAT ve Doç. Dr. Fatih TOPALOĞLU'ndan teşekkür etmesine,

7. Araştırmacıların ve okuyucuların makalelerin takibini yapabilmelerine ve çalışmaların uzman hakemler tarafından değerlendirilebilmesine imkân sağlamak amacıyla ilahiyat alanına dair makalelerin (genel sosyal bilimler dergilerinde değil) sadece ilahiyat alan dergilerinde yayınlanmasının önemli olduğunun vurgulanmasına,

oy birliği ile karar verildi.

1. Yasal Sorumluluklarla İlgili Kararlar

2. Derginin yeni matbu sayısı yayımlandığında Derleme Kanunu'nda belirtilen ilgili kurumlara ve kütüphanelere geciktirilmeksizin gönderilmesi gerekliliğinin vurgulanmasına,
3. Dergi sahibi veya yazı işleri müdürünün değişmesi halinde Basın Kanunu'na göre gecikmeksizin gerekli işlemlerin yapılmasının ve ISSN Türkiye Merkezi'ne bilgi verilmesinin gerekliliğinin vurgulanmasına,
4. TÜBİTAK ULAKBİM TR Dizin'e[9] yeni başvuran ve dizine kabul edilen dergilerin takibinin Online Dergi İzleme Sistemi (ODİS)[10] üzerinden yürütülmesi nedeni ile sistemde yer alan dergi bilgilerinin güncel tutulmasının ve yeni sayı yayını sonrası tam sayı pdf dosyası ile hakem raporlarının sisteme yüklenmesinin gerekliliğinin belirtilmesine,

oy birliği ile karar verildi.

1. İndekslerle İlgili Kararlar

2. Ulusal ve uluslararası indekslere yapılan başvuruların teknik eksiklikler sebebi ile olumsuz neticelenmemesi için derginin ISSN kaydındaki ve web sayfasındaki Türkçe ve İngilizce bilgiler ile matbu sayı jenerik sayfasındaki bilgilerin güncel ve aynı olması gerektiğinin belirtilmesine,
3. Editörler ile yapılan istişareler sonunda, Türkiye merkezli akademik dergilerin uluslararası indekslere yaptıkları başvuruların yeterli görülmeyerek reddedilmesinin teknik nedenlerinden birinin, yayınlanan makalelerin abstract ve summary gibi kısımlarının İngilizce düzeyinin yeterli olmamasından kaynaklandığı anlaşılmıştır. Bu sorunun giderilmesinin, dergilerin üniversite rektörlükleri desteği ile profesyonel dil hizmeti almaları ile mümkün olacağı değerlendirilmektedir. Bu kapsamda

üniversite rektörlüklerinin dergileri bu açıdan desteklemelerinin bir ihtiyaç olduğunun ilgili rektörlüklere arzına,

4. Derginin isminde “uluslararası” kelimesinin olması, ISSN numarasının bulunması veya akademik tanınırlığı olmayan herhangi bir yurt dışı indekse kabul edilmesi, o derginin uluslararası olduğu anlamına gelmemektedir. Akademik Teşvik Yönetmeliği ile ÜAK Doçentlik Başvuru Şartları’nda sınırlı sayıda uluslararası indeks ismi belirtilmektedir. Akademik yayıncılık açısından dergileri belli kriterler çerçevesinde değerlendirdikten sonra kabul veya reddeden indeksler, uluslararası kapsamda değerlendiril Buna karşın, kendisine başvuru yapan her dergiyi kabul eden ve web sayfasında yayınlayan firma veya kuruluşlar, indeks olarak kabul edilmemektedir. Dergileri belli ilkeler çerçevesinde değerlendiren uluslararası indeksler, Web of Science (SSCI, SCI-Exp, AHCI, ESCI), EBSCO (Bk. Title list[11]) ve ProQuest (bk. Title list[12]) kapsamında yer alan indeksler ile SCOPUS, MLA, ATLA Religion olarak sıralanabilir. Bu konuda farklı değerlendirmeler olması nedeni ile Üniversitelerarası Kurul Başkanlığı’nın hangi indeksleri uluslararası olarak kabul ettiğini belirlemesinin ve web sayfasından duyurmasının bu konudaki belirsizliği kaldırmada önemli bir işlev göreceğinin **Üniversitelerarası Kurul Başkanlığına arzına**, ayrıca mağduriyetler yaşanmaması ve yazarların ileride hak kaybına uğramamaları için dergi editörlerinin bu konuda sorumlu ve yetkili olduklarının ve titizlik göstermeleri gerektiğinin vurgulanmasına,
5. ÜAK tarafından belirlenen İlahiyat Alanı Doçentlik Başvuru Şartları’nda, uluslararası makale kategorisinde yer alan “uluslararası alan indekslerinin” aşağıda belirtilen indeksler olduğunun **Üniversitelerarası Kurul Başkanlığına arzına** ve ilgililere duyurulmasına,

- A. ATLA Religion Database® (ATLA RDB®)[13]
- B. ATLA Catholic Periodical and Literature Index[14]
- C. EBSCO Humanities Full Text[15]
- D. EBSCO Humanities International Index[16]
- E. EBSCO Index to Jewish Periodicals[17]
- F. EBSCO Middle Eastern & Central Asian Studies[18]
- G. EBSCO Religion & Philosophy Collection[19]
- H. EBSCO Social Sciences Full Text[20]
- İ. EBSCO Social Sciences Abstracts[21]
- J. SCOPUS[22]
- K. ProQuest Religion Database[23]
- L. ProQuest Arts & Humanities Database[24]

- M. ProQuest Middle East & Africa Database[25]
N. ProQuest Philosophy Database[26]
O. MLA International Bibliography [27]
P. ESCI: Emerging Sources Citation Index[28]
Q. Index Islamicus (Sadece Avrupa dillerinde yayımlanan makaleleri indekse dahil etmektedir)[29]
6. Cumhuriyet Üniversitesi Dini İlimler Merkezi (DİMER) tarafından yürütülen “Ulusal İlahiyat Alan İndeksi” projesinin, ülkemizde ilahiyat alanında üretilen bilimsel birikimin daha ulaşılabilir olmasına, ilahiyat alan dergilerinin etki değerlerinin bibliyometrik analizlerle takibine ve yazarların çalışmalarına yapılacak atıfların tespitine imkân tanıyan teknik ve akademik özellikleri sebebi ile ilahiyat alanı için gerekli olduğuna ve desteklenmesine,

oy birliği ile karar verildi.

- 1. Mevzuat Değişikliği Talebini İçeren Kararlar**
- Üniversitelerarası Kurul Başkanlığı tarafından ilahiyat temel alanı doçentlik başvuru şartlarında yapılan son düzenleme ile 10 puana düşürülen “Uluslararası alan endekslerinde yer alan dergilerde yayımlanmış makale” kategorisindeki oranın, 15 olarak uygulanmasının dergilerin uluslararası kalite standartlarını yakalamasını teşvik için önemli ve gerekli olduğunun *Üniversitelerarası Kurul Başkanlığına arzına*,
- Akademik yayın sürecine aktif olarak katkı sağlayan editör yardımcılarını ile alan editörlerinin yaptıkları görevin değer ve önemini takdir edilmesi gerektiği için puan alabilmelerine yönelik Akademik Teşvik Yönetmeliği’nde değişiklik yapılmasının gerekli olduğunun *YÖK Başkanlığına arzına*,
- Akademik Teşvik Yönetmeliği maddeleri arasında yer alan yayın kurulu üyeliği görevi, ilgili yönetmelik metninde yer almasına rağmen puan tablosunda yer almamaktadır. Bu durum, yapılan görev sonunda puan alınamamasına neden olmaktadır. Bu konuda değişiklik yapılmasına ihtiyaç duyulduğunun *YÖK Başkanlığına arzına*,
- Üniversitelerin ulusal ve uluslararası alanda görünürlüğünün ve bilinirliğinin önemli göstergelerinden biri de yayınladıkları akademik hakemli dergilerdir. Ülkemizde üniversite veya fakülte dergilerinin editöryal hizmetleri; eğitim, öğretim ve araştırma faaliyetlerini de sürdürmek zorunda olan öğretim üyelerinin/elemanlarının gönüllü/mecburi hizmetleri ile yürütül Dergi yayın sürecinde görev alan öğretim üyeleri/elemanlarının ilgili mevzuatta düzenleme yapılarak yaptıkları yayın faaliyeti

sebebi ile belli bir ücret alabilmelerinin sağlanması, kurumsallaşmayı ve bu alanda uzmanlaşmayı teşvik edici olacaktır. Bu sebeple dergi editöryal ekibinde görev alanların hizmetlerinin karşılığını maddi olarak da alabilmeleri için gerekli mevzuat düzenlemesi yapılmasının uygun olacağı mütalaasının **YÖK Başkanlığına arzına,**

oy birliği ile karar verildi.